

Tartalom

Gerson fiai – avagy milyen közösségre lennénk mindnyájan büszkék? 3

Közösségi kisebbségi komplexus – nálunk és más nemzeteknél

Beszélgessünk! 5

Az önreflexió dicsérete és jótékony hatásai

Nászo hetiszakasz – Neciv magyarázatai alapján 7

A legszentebb levita család veszélyes feladatai

Gerson családja és a zene kiemelt szentsége

Hogyan változik a 12 törzs neveinek sorrendje? 10

Nem mindig a születési sorrendben szerepelnek

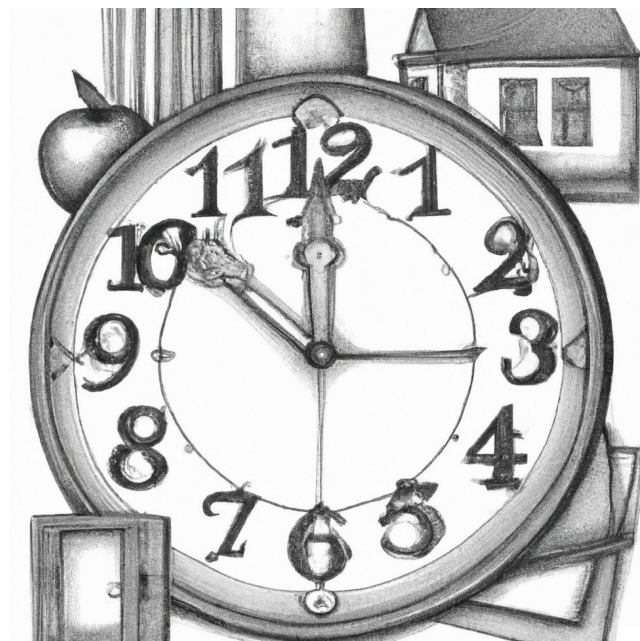
Impresszum

Az *omek* szó jelentése: *mélység*. Az *orti.hu* célja a hagyományos zsidó értékek, autentikus tórai tanítások megjelenítése közérthető, modern formában. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Írta és szerkesztette: Szántó-Várnagy Binjomin, a Bét Jehuda közösség rabbija (Budapest, 1084 Scheiber Sándor utca 2.).

Megjelenik 100 példányban.

Kapcsolat, feliratkozás, jó tanácsok vagy önkéntes segítség felajánlása:
ortimagazin@gmail.com.

Köszöntő

Kedves Olvasó,

Rengeteget tanultam a TikTok-platformon megosztott rövid, 3 perces videótanításaimra érkező kommentekből.

Ez a különleges technológia ugyanis a mesterséges intelligencia segítségével fedezi fel, hogy milyen videókat milyen célcsoport számára jelenítsen meg.

Olyan emberekhez jut el így a Tóra tanítása, akikkel talán személyesen soha az életben nem találkozónék. És talán – a számítógép segítségével nélkül – ők maguk sem gondoltak volna arra, hogy most éppen tórai tanítást szeretnének hallgatni.

Ezek az érdeklődők pedig nem áttalnak kérdéseket feltenni. Az egyik refrénszerűen visz-

szatérő kérdés: „*ti zsidók dolgoztok egyáltalán valaha?*”

Nem vagyok egészen biztos abban, hogy pontosan értem, hogy ez a kérdés milyen percepcióból ered.

Talán abból, hogy sok a zsidó ünnep? Egyszer összeszámoltam, és az jött ki, hogy egy polgári év során pontosan eggyel több napnyi zsidó ünnep van mint Magyarországon hivatalos állami vagy nemzeti ünnep vagy szünnap.

Vagy abból, hogy annyiféle dolgot tanulunk és magyarázunk a Tórából, hogy – kívülállóként nézve – ha valóban ugyanúgy dolgoznánk, mint a társadalom többi „rendes” tagja, akkor a Tóratanulásra nem juthatna időnk?

Ha ez így van, akkor büszkéek lehetünk magunkra, hogy mi a szabadidőnket értékkel és értelemmel igyekszünk megtölteni.

Mi az elménket és a szellemünket műveljük addig, amíg sokan mások úgy érzik, hogy „ki kell kapcsolniuk” ahhoz, hogy másnap ismét dolgozni tudjanak.

Az igazság viszont az, hogy valóban találhatunk egyfajta kettős hozzáállást a hagyományos zsidó irodalomban a munkával töltött időhöz. Rögtön a teremtéstörténetben megjelenik az érme pozitív és negatív oldala:

„*És fogta az Örökkévaló az embert, és elhelyezte az Édenkertben, hogy megművelje és megőrizze azt.*” (Mózes 1., 2:15)

Azaz az első munkánkat magától az Örökkévalótól kaptuk, még a bűnbeesés előtt. Még az ideális, édenkerti világban is szükséges az ember munkája – a tökéletes létezés elválaszthatatlan velejárója.

Másrészt, nem sokkal később ezt olvashatjuk:

„*Arcod verítékével edd kenyeredet*” (Mózes 1., 3:19)

A bűnbeesés után a munkához új, „szenvedési” aspektus járul. Ez a fajta munka egy átok: ugyanazt a végeredményt érzük el, de több erőfeszítéssel.

Szükségünk van a munkára, mert ez ad rendszert az életünknek. Azok az idős emberek, akik képesek saját magukat értelmesen foglalkoztatni a nyugdíj után is, hosszabb és tartalmasabb várható élettartamra számíthatnak.

Másrészt valóban nem gondoljuk azt, hogy túlzásba kellene vinnünk a munkát. Ha a Teremtő pihenőnapokat ad nekünk, akkor megpihenünk.

Nem gondoljuk, hogy a heti 1 pihenőnap, a sábesz miatt kevesebbet keresnénk, vagy hogy ha egy napig nem nyomkodjuk az okostelefont, nem válaszolunk az üzenetekre, nem olvasunk híreket, akkor esetleg kimaradnánk valami életbevágóan fontos dologból.

A közösségi munka számomra is rugalmas munkaidőt biztosít. Állandó kérdés, hogy vajon elég-e az egy hét 12 (vagy akár csak 10) tartalmas és minőségi oldal, tórai tanítás megtöltésére?

Az Omek magazin mostani számában – hasonlóan a korábbi számokhoz – az új, aktuális cikkek mellett régi írásokból gyűjtött válogatások is olvashatóak. Ezek mellett az idei év magyarázója, a Neciv hetiszakaszra írott gondolatai is szerepelnek.

Mivel viszont közösségünkben nagy dolgok készülődnek – kezdő hébertanfolyam, sábesz reggeli imádkozás és Tóraolvasás – ezért megengedtem magamnak azt a luxust, hogy a Necivtől leírt magyarázatokat még azelőtt kinyomtassam, hogy befejeztem volna a teljes heti egyórás tanítás átírását. Ez a későbbiekben is pótolható, és talán az elkövetkező hetekben is extra rugalmasságot biztosít a lapzártá és nyomtatás időpontjának betartásához.

Kívánok mindenkinek jó munkát és jó tanulást – tartalmas épülést az előttünk álló hetekre!

Szántó-Várnagy Binjomin

HETISZAKASZ / KÖZÖSSÉG

Gerson fiai – avagy milyen közösségre lennének mindnyájan büszkék?

A Tóra bátorítja azokat, akiknek a legnagyobb szüksége van rá. Akiknek az önbi-zalma alacsony, pedig nekik maguknak és környezetüknek is fontos lenne, hogy ott legyenek, szívvel és lélekkel. Mit üzen mindez a mai magyar zsidóság számára?

A pusztai vándorlás során Lévi törzse kapta meg azt a feladatot, hogy a Szentélyt szállításák és gondozzák. Három lévita család – Kehát, Gerson és Merári – három különböző megbízatást kapott.

Ugyan Gerson volt az elsőszülött, de Kehát családjából származott Mózes. Így ők, a „kehátiták” kapták a nagyobb tisztelettel járó feladatokat, a legszentebb tárgyak gondozását, és az első említést – testvéreik, Gerson fiai pedig a második helyre szorultak vissza.

Gerson megszámlálásakor a Tóra különleges kifejezést használ:

„*Emeld fel Gerson fiaiak a fejét – az övéket is [...]*” (Mózes 4., 4:22)

Két, rövid szóval utal arra, hogy Gerson fiai se érezzék semmivel se jelentéktelenebbnek saját szerepüket Kehát fiaiénál (*gám hé*m – „*az övéket is*”). Ezúttal, valamilyen nehezen érthető oknál fogva, a mellékes szerepbe kényszerültek.

Ilyenkor különösen fontos, hogy „*emeld fel Gerson fiainak a fejét*”. Ami általában a népszámlálás parancsának jelképes megfogalmazása, mégis, ebben a szövegkörnyezetben új jelentőséget nyer: Gerson fiainak igazán oda kell figyelniük arra, hogy megőriz-zék egészséges büszkeségüket a feladatukban.

A „csepp-a-tengerben”-szindróma

Nagy csodálattal és lelkes érzelmekkel tekintünk a nagyszámú, vallásos közösségekre, elsősorban Izraelben és Amerikában. Büszkék vagyunk, amikor látjuk, hogy mennyire erősek – és joggal!

Viszont aki járt már hosszabb ideig ilyen helyen, és nemcsak távolból vagy turistaként csodálja őket, az tudja, hogy más formában ők is megküzdnek a maguk „kisebbrendűségi komplexusával”.

Egy nagy jesivában, a több száz bóher [tanuló] között nem egyszerű megadni az egyénnek a törődést. Az egyszeri tanuló számára hamar kiderül, hogy kik a kiemelkedő tanulók, akik mellett ez jut eszébe: „ha ilyen géniuszok is vannak itt, akkor mi szüksége lehet a Teremtőnek az én Tóratanulásomra?”

Tudjuk persze, hogy ez csak a *jécer hárá* [rossz ösztön] tanácsa, és valójában

a Teremtő képes arra, hogy sok százezer különböző, egyedülálló lelket teremtsen, és mindegyikre más miatt van szükség a közösség teljességének eléréséhez.

Ezért fontos az az ember is, aki saját magát jelentéktelennek érzi ugyan, de a Teremtő fontos szerepet szán neki.

A kis közösségeknek is vannak előnyei

Ugyanilyen „kisebbrendűségi komplexus” érzékelhető a magyarországi zsidóság köreiben is.

Nálunk – a külföldi nagy közösségekkel ellentétben – éppenhogy kevés a vallásos család. Tehát itt az egyén szerepének nagyobb a súlya.

Nézőpont kérdése csupán, hogy az ebben rejlő potenciált ünnepeljük, vagy a közösség kollektív gyengesége felett kesergünk?

Nem vitatom persze, hogy a közösségi gyengeség probléma, amit orvosolni kell. A kérdés csak az, hogy időnk és energiánk mekkora részét fordítjuk pozitív, építő, és mekkorát kijózanító és objektív pillanatokra?

Őszintén: miféle zsidóságot tudunk elképzelni itt, Magyarországon, az elkövetkező évtizedekben?

**Olyat, amikre büszkék lehetnénk? Vagy arra vagyunk ítélve, hogy vagy elme-
gyünk egy jobb helyre, vagy tovább sajnáljuk magunkat?**

Minden ellenkező híresztelés ellenére hiszek benne, hogy ez a kérdés még nem dőlt el.

A jó közösségi jövőhöz szükséges: erős emberek, összetartó közösség, és olyanok, akik szívesen csatlakoznának mindehhez. Magyarországon még mindig megvan az erős érdeklődés és tettekesz aktivitás.

Sok embernek fontos, hogy mi lesz itt, és sokan szívesen részt vennének olyasvalamban, amire büszkék lehetnének. Minden emberi lény mély lelki igénye, hogy egy közösség részese lehessen, ami nála nagyobb és jelentősebb.

Megoldatlan, de nem megoldhatatlan: a kortárs kihívások

És most jöjjenek a konkrétumok.

Számos olyan jellemzője van a mai, külföldi vallásos közösségi életnek, amik problémásak.

A Tóratanulás ugyan fantasztikus szinten működik, talán nagyobb méretekben mint korábban valaha, mégis, vannak kihívások.

Hogyan vonjuk be azokat is, akiknek nehezebben megy? Hogyan viszonyuljunk az ismétléshez, ami ugyan „a tudás anyja”, de a mai, felgyorsult világban a legtöbb embertől idegen? Hogyan segítsünk minden embernek megtalálni „a saját Tóráját”, hogy ne érezzék, hogy mások megtanult szövegeiket fűjják?

A közösségi ima ideálja elmarad attól, amire büszkék lehetnénk. Először vissza kell találnunk az imakönyvhöz és az abban rejlő természetes kihívásokhoz, kitaposott utat, a fejlődés létráját megtalálni a szövegek ismeretéhez és átértéséhez. Utána következik az őszinte szembenézés a minőséggel.

Ebben a tekintetben Magyarországon talán már most sem kell szégyenkezni (de persze kár lenne itt megállni). Nemrég beszéltem egy külföldi látogatóval, aki az egyik

legkomolyabb vallásos környék lakosa Európában. Tanúsította, hogy az ő környékükön sem könnyű olyan nyugodt és mérsékelt tempójú, valamint „beszédmentes” imádkozást találni, mint ami a Kazinczy utcában van.

A külföldi, nagy közösségek kész és működő rendszerek – rendszerszintű problémákkal. A magyar esély: az újraindítás kicsiben.

Felelősségteljes szervezőkészséggel olyan közösséget alkothatunk, ami elkerüli a külföld sokszor félelmetes társadalmi problémáit: a „siduch krízist” (házassági nehézségek), a vallási rétegek közötti ellentéteket, az irrealisztikusan drága esküvőket.

Korai tehát még a vészharangot megkondítani a magyar zsidóság ügyében. A nagy dolgok kis lépéssel kezdődnek, ez pedig az, amire a Tóra is biztatja Gerson fiait: állítsák helyre megtépázott önképüket.

Komoly feladatok várnak mindnyájunkra – ehhez pedig elengedhetetlen az egészséges önértékelés.

LÉLKIVILÁG

Beszélgessünk!

*„Ki a bölcs? Aki tanul minden embertől.”
(Ávot 4:1)*

Amikor egy másik emberrel beszélgetünk, abból tanulni tudunk. Mivel minden ember másképpen gondolkodik, a másik ember gondolkodását megismerve egy új világ tárulhat fel előttünk.

Sokszor megütközünk azon, hogy hogyan létezhet az, hogy valaki másképpen gondolja mint mi? A hívők az ateistákon, az ateisták a hívőkön, a baloldaliak a jobboldaliakon, a

jobboldaliak a baloldaliakon vannak elképedve.

Ehhez képest a fenti tanítás egy másik hozzáállást ajánl: akarjunk tanulni a másiktól. Nem arról van szó, hogy akarjunk olyanok lenni, mint a másik, de ne is akarjunk meggyőzni, legyőzni a másikat. Inkább próbáljuk megérteni a logikáját.

Ha sikerül a beszélgetésünkhöz olyan atmoszférát teremteni, amit a béke jellemez, akkor a másik nyitott lesz arra,

hogy beengedjen minket a saját gondolataiba. Sőt, saját maga számára is a beszélgetés által válik világossá az, hogy ő maga hogyan gondolkodott eddig.

Ugyanis egy ember döntéseit nem mindig a józan megfontolás és mérlegelés jellemzi.

A sajátunkét sem. Ezért is fontos, hogy beszéljünk. Igazából ezek olyan dolgok, amiket korábbi nemzedékekben elvártak az embertől, hogy „házon belül”, beszélgetőtárs nélkül oldja meg. Ez az, amit a zsidó hagyomány úgy hív, hogy *chesbon nefes*, azaz a lélek elszámolása.

„Szükségesnek látom, hogy az ember megvizsgálja és mérlegelje az útjait nap mint nap, akár csak a nagy kereskedők, akik állandóan ellenőrzik minden üzleti ügyüket, hogy ne érje őket veszteség.

Szánjon rá időt és rögzítse a napirendjébe, hogy ne legyen a mérlegelése alkalomszerű, hanem komoly rendszerességű, mert a következmények jelentősek.” (Meszilát Jesárim¹, 3. fejezet)

Ezt üzenté Rámchál² a XVII. század emberének. Számára ez a napi rutin része, a tudatos életmód legalapvetőbb feltétele.

Sajnos a mai generációnak már talán annyira nem magától értetődő, hogy pontosan mi is az, amit az erre szánt időben meg kellene gondolkodnunk? Annak ellenére, hogy ma még több ilyen „nagy kereskedővel” találkozhatunk, akik nagyon aggódnak az üzleti sikereik miatt, tehát éppenséggel lenne honnan példát vennünk.

A beszélgetések utat mutatnak számunkra ebben is. Érezted már egy beszélgetés után azt, hogy most megtanultál valamit saját magadról? Hogy megvilágosodtál, megértetél egy kis részletet saját gondolkodásodból? Vagy kiderült számodra, hogy eddig valamit nagyon félreértettél?

Akkor helyben vagyunk. Pontosan az ilyen tévedések azok, amiktől a Meszilát Jesárim szeretné megóvni az embert, ha időről-időre „beszélget” saját magával.

A pszichológusok munkájának jelentős része is ez: kérdezik a páciens, ő pedig beszél. Ezáltal tanul, gyógyul, megérti saját magát.

Sajnos a mai rohanó világunkban a hallgató fül ritka kincs. Ezért is fontos, hogy ha az utcán szegény emberrel találkozunk, és van rá lehetőségünk, akkor hallgassuk meg. Legtöbbjüknek nincs kivel beszélniük.

Egyszer azt mondta nekem az utcán egy szegény ember, hogy könyvnek különösen örülne, mert ő nem akar beleőrülni abba a magányba, a beszélgetés hiányába, amibe a legtöbben utcán élő beleőrül. Éppen ezért ha látják, hogy a másik hajlandó figyelni egy kicsit, akkor képesek akár egy órán át is beszélni.

Ne higgyük, hogy csak unalomból teszik!

Számukra ez a beszélgetés értékes terápia. Lehet, hogy egy ilyen órával olyan értékes adományt adtunk nekik, mint egy pszichológus egy órás vizitdíja. Még akkor is, ha mi magunk nem tanultunk belőle annyit, mint

1 Egyike a legalapvetőbb muszár (zsidó etika) könyveknek, ami lépcsőfokként ír le egy fejlődési programot a legalapvetőbb szinttől egészen a legszentebb életű emberek szintjéig.

2 Rabbi Mose Cháim Luzzato (1707-1746, Olaszország), a Kabbalában, valamint a zsidó életmód és általános gondolkodás megértésében volt különösen nagyhatású tanító.

ha a barátunkkal, rokonainkkal vagy szüleinkkel beszélgetnénk.

Visszatérve a saját lelki elszámolásunkra, a *Meszilát Jesárim* látszólag nehezen teljesíthető jótanácsára: talán mégsem olyan nehéz ez, mint amilyennek látszik.

Ha tartós eredményt akarunk elérni, kezdjük kicsiben. Ne várjuk azt, hogy az első áttekintésünk alkalmával az egész életünkre rálátást nyerünk.

Írjunk magunknak „levelet”, beszélgessünk magunkkal. Nekem van egy személyes jegyzetem, egy dokumentumom a számítógépe-men, amibe mindig írok, amikor azt érzem,

hogyan mondanivalóm van magamnak: ha eszembe jut egy érdekes dolog, érzelmileg felkavar egy esemény, vagy kétségem támad, hogy valamit jól csináltam-e.

Azt tapasztaltam, hogy az írás során sokkal több dologra fény derül, mint egy egyszerű elmélkedés során. Akár írunk, akár beszélünk, vagyis verbalizáljuk, megfogalmazzuk a gondolatainkat, olyankor többre vagyunk képesek, mint fejben.

Ez egy olyan eszköz, ami hozzásegít ahhoz, hogy szellemi képességeinket megsokszorozzuk. Használjuk ki!

2017. július 21.

HETISZAKASZ

Nászo hetiszakasz – Neciv magyarázatai alapján

Hetiszakaszunk folytatja az előző hét végén megkezdett lévita családok feladatainak felsorolását, beszámol a szotá [házasságtöréssel gyanúsított nő], názir [egy havi önmegtartóztatást fogadó ember] törvényeiről, valamint a kohanita áldásról, végül pedig a pusztai Szentély avatási szertartását írja le, a 12 törzsfő ajándékával.

A mondatok száma alapján ez a hetiszakasz a leghosszabb, mivel az utolsó részében 12 alkalommal is felsorolja minden egyes törzsfő ajándékát – annak ellenére, hogy azok nem térnek el egymástól semmiben.

Érdekesség, hogy a leghosszabb hetiszakasz ugyanannyi mondatból áll mint a leghosszabb zsoltár, a 119. számú (melynek hossza egyébként könnyen megjegyezhető, hiszen a héber ábécé 22 betűjének sorrendjében hala-

dó kezdősorai betűnként 8-8 mondatból állnak), és a Talmud oldalak szerint leghosszabb traktátusa, a Bává Bátor is pontosan ugyanennyi oldalból áll³.

A szent munkák családonkénti megosztása

Lévinek, Jákob fiának három fia volt: Kehát, Gerson és Merári. Innen származik az a három levita „nagy család”, akiknek a Tóra beosztja a Szentéllyel kapcsolatos teendőit. A legidősebb fiú, Kehát kapta a legnagyobb megtiszteltetéssel járó szolgálatot, a legszentebb tárgyak szállítását: a frigyháza, az oltár, a gyertyatartó, stb.

Nem kerülhettek azonban túl közel ezekhez a tárgyakhoz. Magát a becsomagolást a Tóra a lévítáknál magasabb szinten álló kohénokra bízta:

3 A talmudi szöveget hagyományosan oldalakra, és nem mondatokra szokás felosztani.

„És fejezzék be Áháron és fiai a szentségek betakarását, és minden szent tárgyét, amikor utazik a tábor. És azután jöjjenek Kehát fiai [...] és ne jöjjenek látni, amikor elnyelődik a szentség, hogy ne haljanak meg.” (Mózes 4., 4:15, 20)

A betakarást tehát kohaniták – Áháron és fiai – végzik, a szállítást azonban Kehátiak, vagyis a legelőkelőbb lévíták.

Furcsa azonban az a szó, amit a Tóra a betakarásra használ: „*elnyelődik a szentség*”. Mi lehet a jelentősége ennek a nyelvi változtatásnak?

Ahogy a magyarázók szokták mondani: „ez a mondat azt kiáltja, hogy ‘fejtsél ki engem!’”

Amikor a szentség „elnyelődik”

Valóban, a kabbala, a zsidó miszticizmus bölcsei mély koncepcióra való utalást látnak ebben a szóban. Az ő magyarázatuk szerint „a szentség elnyelődése” az, aminek a meglátása veszélyes a beavatatlanok számára.

Magasabb szinten ugyanis „minden egy”, azaz a világ látszólagos sokszínűsége egyesül a Teremtő végtelen egységében.

Ez természetesen a véges ember számára egyrészt felfoghatatlan, másrészt téves következtetésekhez is vezetheti. Hiszen ebben a világban nem mondhatjuk a rosszra azt, hogy jó, még akkor sem, ha ez egy magasabb szinten igaz, mert ez a gyakorlatban helytelen viselkedés okozója lehet.

A Neciv magyarázata szerint az „elnyelés” itt a szent tárgyak betakarásának módjára utal, és a meglátási tilalom szigorúságát hivatott hangsúlyozni. Számos példát talál ugyanis Bölcseink irodalmában, melyek a

látást a táplálkozáshoz hasonlítják (ld. Misna, Midot 4:5).

Ebben a hasonlatban a „nyelés” rágás, ízlelés nélküli táplálkozásnak feleltethető meg, vagyis egy hirtelen pillantásnak.

Amikor szent dolgok meglátásáról van szó, azokon az emberek mintegy „legeltetik a szemüket”, azaz

a szent dolgoknak még a látása is okoz egyfajta örömet.

Ámde ugyanúgy, ahogyan a szent ételekből enni sem szabad akárkinek (a legtöbb áldozat húsából elsősorban a kohénok ehetnek), ugyanúgy a túl szent tárgyak meglátása is tilalmas az egyszerű emberek számára, még akár csak egy szempillantásnyi időre is.

Kehát és Gerson – melyik való előrébb?

Mindhárom fent említett lévita családról (Kehát, Gerson, Merári) külön részletes leírásban szól a Tóra. A Keháti család feladatainak leírása még az előző hetiszakasz végéhez tartozik, míg a mostani Gerson feladataival kezdődik.

Szokatlan lehet, hogy Bölcseink a hetiszakaszokat egy ilyen szerves folyamat közepén mintegy „kettévágják”. Egy lehetséges magyarázat erre az, hogy a Tóra korábban leírja, hogy Lévi fiai közül valójában Gerson az elsőszülött, és Kehát a második.

Így helyes lett volna, ha vele kezdődik minden felsorolás. A feladatok kiosztása szempontjából azonban a Keháti család kerül előrébb, mivel ők – mint Mózes, Áron, Miriám családja – a legszentebb megbízatásokat kapták.

Azonban Gerson családját továbbra is megilletik bizonyos elsőszülöttséggel járó jogok, így ebben a hetiszakaszban legalábbis ők kerülnek az első helyre.

Rejtélyes szóismétlések

Neciv magyarázatában rámutat, hogy más fontossága is van Gerson családjának. Több utalásból is kiderül, hogy az ő leszármazottaik a Templombeli éneklésnek jelentősebb művelői voltak a Keháti testvéreiknél. A Neciv több szóismétlést is ezzel magyaráz:

„Emeld fel Gerson fiainak fejét [...] mindenkit, aki jön, gyülekezni a gyülekezésbe, szolgálni a szolgálatot, a Találkozás Sátorában.” (Mózes 4., 4:22-23)

Ebben a mondatban mind a „gyülekezni a gyülekezésbe”, mind a „szolgálni a szolgálatot” szókapcsolat az ének, zene vallási szolgálatára utal.

A héber eredeti szó [cává] kettős jelentést hordoz: egyrészt gyülekezés, másrészt kijelölés, kinevezés. A Szentélybeli ének pedig egy erre kijelölt gyülekezésben kellett, hogy megtörténjen.

A „szolgálni a szolgálatot” kifejezés magyarázásával pedig már a talmudi bölcsek is foglalkoztak:

„Szolgálni a szolgálatot – milyen az a szolgálat, aminek szolgálat kell? Ez nem lehet más, mint a dal.” (Áráchin 11a)

A zene szentsége

A Ben Jehojádá (a bagdadi főrabbi, Jozsef Cháim, 1835-1909) úgy magyarázza meg

ezt a rejtélyesen hangzó formulát, hogy a dal az, aminek az énekes szolgálatához hangszeres kíséret is szükséges – azaz még egy másik, a fő szolgálaton túli szolgálat.

Ezek a furcsa dupla kifejezések pedig valóban, kizárólag Gerson családjának leírásában szerepelnek. Sem a Kehátról, sem a Meráriról szóló szövegrészben nem találunk ilyesmit. A Neciv megmagyarázza, hogy a Tóra már ezen a ponton a Gerson családjában fellelhető különleges zenei képességekre utal.

A fontos tanulság számunkra mindebből az, hogy a zenét hajlamosak vagyunk hétköznapi örömszerzésnek tekinteni.

Elfelejtjük, hogy ez is a Teremtő szolgálatának egyik formája.

Ezek a megkülönböztetett kifejezések azt is elárulják, hogy nem is csak egy egyszerű szolgálatról van szó, hanem az egyik legnemesebből.

Mennyire igaz ez a mi nemzedékünkben, amikor a zenéről a lehető leghétköznapiabb formában hallunk, a legegyszerűbb emberek legkevésbé emelkedett igényeinek kielégítéséről, és immár a művelői sem tartoznak a társadalom és a kultúra élvonalába (viszont annál több figyelmet és jelentőséget kapnak a populáris médiában).

Mennyire szükségünk van ilyenkor a Necivnek, Volozsin nagy Tóratudósának értő és kijózanító szavaira, aki a zenét és az ahhoz kapcsolódó szolgálatot a lehető legmagasabb piedesztálra emeli!

Hogyan változik a 12 törzs neveinek sorrendje?

Chanukakor a 12 törzs vezetőjének ajándékairól olvasunk, amit a pusztai Szentély felavatására hoztak (*Mózes 4., 7:12-89*). Mindennap egy törzsfő ajándékát olvassuk. Azonban mivel Chanuka csak 8 napos, ezért az első 8 törzsfő kiemelt szerepet kap.

Ez lehet a magyarázata annak, hogy jelentős eltérések vannak a két névlistában. A fenti ábrán az első oszlopban látható, hogy milyen sorrendben mutatták be az ajándékokat, a másodikban a születésük sorrendjét.

Az alapvető szabály ez: először Lea fiai következnek, azután Ráchel fiai (vagy azért, mert Leának 6 fia született, Ráchelnek 2, vagy azért, mert Lea az idősebb), és végül a szolgálónők fiai.

Lea fiain belül a sorrend annyiban változik, hogy Reuvén és Simon a lista aljára kerülnek, Reuvén azért, mert hibát követett el, amikor (Bölcseink magyarázata szerint) Ráchel halála után áttolta apja ágyát Bilha sátrából Leaéba, hogy ezzel is védje anyja becsületét (*ld. Mózes 1., 35:22, 49:4*). Simon pedig a Sechemben történetek miatt (*ld. 34:25, 49:6*). Ebből adódik az első 5 törzsfő sorrendje: Jehudá, Jiszáchar, Zevulun, Reuvén és Simon.

Ezután Gád következik, aki kivétel (erre mindjárt visszatérünk). Majd **Ráchel** fiai, sorrendjük szerint: Joszéf és Binjámin. Joszéf két törzsre vált szét, Jákob pedig úgy határozott, hogy Efráim való előrébb, annak ellenére, hogy ő született később (*Mózes 1., 48:19*).

Végül pedig a **szolgálónők** fiai következnek: Dán, Áser és Náftáli. Dán és Náftáli születési sorrendjük szerint állnak. Ők Ráchel szolgálónőjének, Bilhának a fiai, de Áser közöttük áll, feltehetőleg azért, mert testvére, Gád előrébb került a listában. **Csak az a kérdés, hogy Gád miért került előrébb?**

Itt kerül a képbe a chanukai ill. purimi történet. Chanukakor a megváltás Lea fiain (Lévi leszármazottai a kohénok, tőlük származnak a Chásmonáimok), Purimkor Ráchel fiain keresztül érkezett (Mordecháj és Eszter Binjámin törzséből származnak). Ezért Chanukakor, azaz az első 8 törzsfő sorrendjében, ők kerülnek előtérbe.

Azáltal, hogy Lea szolgálónőjének, Zilpának elsőszülöttje, Gád, előrébb kerül a sorrendben, éppen Lea és Ráchel fiai közé, kiszorítja Binjámint az első 8 listájából.

Ennek az lehet az oka, hogy Binjámin nem Chanuka, hanem Purim ünnepéhez kapcsolódik. És a lehető legjobb lehetőség ennek hangsúlyozására az, hogy Gád kerüljön előrébb, hiszen ő az, aki a természetes sorrend szerint az első 8 fiú utánra kerül, és ő a „rangidős”, vagyis ő következne Binjámin után azonnal, mivel ő született Lea szolgálónőjének először.

Ezáltal magyarázatot adtunk minden változásra, ami a törzsfők sorrendjében történik, úgy, hogy utalást is felfedeztünk benne a chanukai és purimi eseményekre.

2018. december 6.